

לפני 25 שנה

פרט סיקר את סיפור קליטתו של עבדאל פריס, כפי שהיא עצמו חיברה, תחת הכותרת "אצלה את תעלת לה-מאנש" בשער הנליין: נרצה לראות ישראל הדולה קפטנר.

נליין, "העולם הזה", שראה את השבוע לפני 25 שנה בדרך הברא כתבת שער נוספת שנקראה בפסקי-הדרין בעיתונות של ד"ר ישראל קסטנר אשר כבר נרצח. השאלה העיקרית הייתה: "האם נותר לשתף פעולה עם האויב הזר?" כתבה זו שבה חשפה לפני הקוראים את הדרגה שהתרחשה מאחורי הקלעים במישור שהסעיר כמה שנים את ישראל והביא להפלתה של אחת מממשלות ישראל. כתבת רוק, תחת הכותרת "תעלולי המליונר הנדרף", סיקרה את סיפורו של המליונר יוסף יואנוביצ'י, שסיכן את יחסי ישראל בצרפת, שממנה נמלט (ראה: העם).

פרשת התביעה להסגרת יוסף יואנוביצ'י * מדוע לא גוייס (השר) משה נייסיס לצה"ל?

העם

חוק הארץ

בימים הטובים של השילטון התורכי בארץ-ישראל שרר בארץ מישור הקפיטליזם - מישור שנתן לסוכנים זרים שילטון רשמי על שטחי-יחיים נרחבים בארץ.

כשהיה פוחז ירושלמי תולש, כטוב ליבו ביו, את דגלו של הוד קיסרותו, הצאר של כל הרוסים. מעל בניין הקונסוליה הרורית סית שממול השער החדש המוליך לכנסיית הקבר הקדוש, היה הדבר גורם לתגובה חמורה. הצאר היה משגב את חיל-הים שלו למיצרי הבוספורוס. האניות לא הורצאו משם עד אשר נוף הסולטאן התורכי בבאשא (פחה) של ירושלים, והבאשא היה מטיל על מפקד המישורה העירוני להליקוט בפומבי תריסר פוחזים.

מאו עברו מים רבים בירדן. אך השבוע היה נדמה שהמצב חוזר לקדמותו. ויחד עימו, כך נסתבר, חזרה לקדמותה גם הפסיכולוגיה של פרנסיס-הציבור של ה"לולל הישראלי".

מה יגידו בנת? במרכז הפרשה עמד רמאי רומני שברח מצרפת, סחורה-גרו-טאות יוסף יואנוביצ'י. ממשלת צרפת דרשה שהארץ תסגור את מעשיה שונים שהיו (או לא היו) בגדר הונאה כלפי ממשלת צרפת. עד כאן היה הכל רגיל. אולם תגובת הציבור הישראלי הייתה בלתי-רגילה.

"להסגיר ו" תבע בכותרת צעקנית איש-מערכת חנוכי, שהסביר בקול היסטורי, שי אם לא תסגיר ישראל את האיש לאא ד"ר חזי יגרום הדבר להרעת יחסו של העם הצרפתי לישראל. "מה יגידו פיגארו" שאל בהדרה עיתונאי אחר. "מה יגיד לה מונדו" המחפיר בתגובות שכללה היה בכך שאיש מהשואלים לא שאל את השאלה היחידה שצריכה לעניין ב"מיקרה כה את אורחי מדינה חופשית: "מה אומר החוק הישראלי?" כי המיבחן האמיתי ביותר לעצמאותה של מדינה - ושל האזרחים המשמשת לה בסיס - הוא שהחוק הירבוני שלה בלבד ייקבע את גורלם של האזרחים הנמצאים בין גבולותיה.

היו מעשי של יואנוביצ'י בצרפת מעורפלים ומפוקפקים כאשר יהיו, הרי שברגע זה הוא תושב הרפובליקה העצמאית של ישראל. לגבי מיליון ושמונה מאות אלף אזרחי המדינה לא יקבע מה אומר הקורא בפאריס או העיתונאי במאריסי. לגביו לא תקבע אפילו עמדה של ממשלה יד-דוחית כמו זו היושבת בפאריס. לגביו יקבע אך ורק דבר אחד: חוק הארץ.

דח

צורגים מעיר כשר

סמוך לבחירתו של הרב יצחק רחמים נייסיס למישרת הרב הראשי התפרסמה ב"העולם הזה" (972) כתבה שבה פורטו כי תכנים המיפלגתיים והקנוניות שליוו את בחירתו של הרב נייסיס למישרת הרמה. בין השאר הוזכרה העובדה, שאף אחד מבניו של הרב לא שירת בצבא. כשהחלה לפני כמה חודשים מפלגת אחרונה-עבודה במסעה האנטי-רדי, נישלה פרט זה מתוך מעמקה-השיכחה והעלה על-ידי ח"כ יצחק בן-הארי, בשאלתה בכנסת. שהופנתה ל-שר-הביטחון.

שאל חברה-כנסת ב"הארץ": האם שר הביטחון יכול לתת סכר לכך מדוע לא גוייסו בניו של הרב נייסיס לצה"ל, ואם לא גוייסו, מה היו הסיבות לשיחרורם? הנחה, המחייב שרים להשיב על שאל-תא שהוגשה להם, תוך שבועיים מיום הגישה, איננו נשמר במיוחד בכנסת. משום כך לא התפלא איש כאשר השאלתה הנדרשה לא נענתה בזמן. הצטרפה לערימת השאלות המצפות לתשובתו של בן-גוריון. המזכיר הרוחלף. כל העניין היה נשכה, לולא הודרו משהו השבוע להדליף לעיתונות ידיעה, לפיה עומד אחד מבניו של הרב נייסיס להיות מגוייס לצה"ל. ידיעה קצרה שהופיעה בעמוד האחורי של הארץ. מסרה, כי משרד-הביטחון מת-

במלחמתו עם בית-החרושת לנייר בחדרה על העבודה בשבת. נראתה כאמצעי לחץ שנועד לרוכך את קשי-עורפו של הרב הראשי הספרדי.

בשעה שמהלי מופעלי נייר-חדרה נא בקו מאבק נואש ברבנות. שהכריזה חרם על תוצרת המפעל בגלל העסקתם של פועלים יהודיים בשבת. המשיכו מקורות סמוך יום להדליף לעיתונות ידיעות נוספות. בין הכתבים בירושלים נפוצה השמועה, ש"הכוונה איננה לגייס בן אחד של הרב נייסיס בלבד, כי אם את שני הבנים, משה ומאיר מאחד.

משה, ששחרר בשעתו אחרי שהצהיר על היותו תלמיד ישיבה, למרות שלא למד בזמן האחרון בישיבה לימודים סדירים.

שחיין ואלוף מעם עצמו

תצלומו של עמנואל פינס, מ" שהציג עצמו כ"אלוף העולם הזה. בסופו של דבר התברר כי המדובר בתמימה, שאותה בנה פינס. כשהוא מותח את כולם. כיום חי פינס בשווייץ ושולט על אימפריה כלכלית של עשרות מיליוני דולרים.

התחמק בשיטתיות מכל פגישה אפשרית עם עיתונאים.

חקירה קצרה העלתה שמשו, יד ימינו של הרב, למד בשעתו בישיבת שערי ציון, שהיתה שייכת לרב עוזיאל המנוח, ואילו מאיר בניהו, שוחרר אחרי שהוסמך כרב, משמש להלכה כרב בבית-הכנסת הנמצא בביתו הישן של הרב נייסיס. ברחוב דויד ילין בירושלים, מקבל משכורת כרב, נוסף על משכורתו כמזכיר מכוון ב"צ"ב. תושבי השכונה מתקשים להיזכר ביום שבו ביקר הרב מאיר בניהו לאחרונה בבית-הכנסת. הקיים רק להלכה ואינו משמש כמעט כמי קום תפילה.

בצאלא, הבן הבכור, עובד בבית-החרושת למוצרי טריקו בשכונת רוממה בירושלם, מיפעל הרשום על שם אחיו, של הרב נייסיס. גם בצאלא שוחרר מגיוס (מט) עמי בריאות, אחרי ששימש בעצמו במשך זמן מה כפקיד בלישכת-הגיוס בירושלם לפני שנים אחדות.

ניצחון בחדרה. נראה, כי האיום לגייס את אחד מבניו לצבא לא השפיע כלל על חריפות מילחמתו של הרב נייסיס במיפ-

כונן לגייס את אחד מבני הרב. מעריב ידע כבר לספר פרטים נוספים. הוא נמנע מלהזכיר את שמו של הבן הבכור, בצאלא, המזכיר רק את שמות שני הבנים האחרים, מאיר בניהו, (29) המשמש כמזכירו של מכוון ב"צ"ב לחקר קהילות המזרח. מכוון שהנשיא עומד בראשו, ומשה (23) ששימש עד לפני ימים ספורים כמזכירו האישי של הרב הראשי עצמו.

לקוראים היה ברור כי כוונת הגיוס היא לבן הצעיר, מאחר שגיוסו של המזכיר המדעי של הנשיא היבנים האחרים, מאיר צה, מישפחת הרב נייסיס, מצידה, שמרה על אישול גמור. לבנים ניתנה הוראה לימנע מלהיפגש עם כתבים. משה הורחק מן הלישכה. עיתונאים נייסו להתקשר עם מזכירו של הרב וקיוו למצוא שם את משה, נוכחו לדעת שמקומו נתפס על-ידי בחור צעיר ובלתי-מוכר בשם אשר מואל. "שלושה משוחררים". הלפת הידיעה על הגיוס הקרוב, בשעה שהרב היה עסוק

* משה נייסיס משמש כיום כשר-מישור פנים בממשלת ישראל.

העולם הזה

פסקי-הדרין במשפט הגדול

האם יצאנו מלשון בעולה עם האויב הזר?

קסטנר

"העולם הזה" 1959
תאריך: 15.1.1958

עלי הניר, השבוע הסתיימה המלחמה בינינו המוחלט של הרב. בהסכם שנחתם בנוכחות שר-המיסחה-התעשייה, פינחס ספיר, קיבלו על עצמם חרשתי חדרה את תנאי הרב במלואם. הם התחייבו להפסיק את העבודה בשבת, להחזיק על חשבונם משניה מטעם הרבנות שיפקח על ביצוע ה"הסכם".

השבוע חיכו עדיין בניו של הרב נייסיס לצורגים, אולם לא היה ברור אם הוא יודפס על נייר חדרה כשר למהדרין, או שלא יודפס בכלל.

מכתבים

שורת המכתבים

אין אני פ' עשהאל, אשר את ביקורת הדריו שלו בהארץ משרתם בשבועונכם (העולם הזה 1057), בתוספת ההערה כי יש משוכנעים שאני הוא.

מירד שיק, תל-אביב

אנשים

● מלכות לשונית טמן ח"כ תנועת החרות מנחם בגין לראש-הממשלה דויד בן-גוריון, בשעת נאומו, שבו הציג את ממשלתו החדשה לפני הכנסת, כאשר אמר בן-גוריון: "אינני מומחה לכלכלה, אינני מומחה לצבא. אינני מומחה לשום דבר מלבד ציונות". שיסע אותו בגין בקריאת בנינים: "לציונות?" ובן-גוריון אישר במ"קום: "כן אדוני, לציונות!" השיב לו בגין: "אתה הרי אמרת שאין שום ציונות..."

● ח"כ אגודת ישראל יעקוב כץ, בי שעת נאום בכנסת, על הסופר משה שמיר: "הוא שולל את זכות קיומה של המדינה, אם היא לא תספק לו נשים נוכח ריות, שעמן ירצה להתחתן".

● חברה-כנסת יגאל אלון, בנאום על המשבר-הממשלתי: "ממשלה קטנה, אשר למען קיום הרוב שלה יש צורך במבולגן-סם בפתח-הכנסת, אינה הממשלה הרצויה לכנסת".

● שר-האוצר לוי אשכול, בתשובה לקריאת-בנינים של חברת-הכנסת אפרת יולנבסקה: "אני מצטער מאוד שאין בי יכולתי להטיל מיסים על קריאות-הבנינים שלך".

● הרמטכ"ל רביאלוף משה דיין, בי היתירו להופיע בטלוויזיה הבריטית עם הגיעו מסור בבורמה ללונדון: "גמרתיו אומר להתרחק מכל פירסומת בכל צורה שהיא. אך רביאלוף יעקוב דורי הוא מורי רבני, אם הוא מבקש ממני זאת, איני יכול לסרב לו".

● לבסוף גוייס משה נייסיס, ושירת כ"סמלית באחד מבטי" חיל-האוויר, עד ששולף בעצת אביו הרב, על-ידי מיפלגת הציונים הכלליים (כיום: המיפלגה הליב"רליח) והוצע לשמש כחבר-כנסת המייצג את עדות-המזרח מטעם מיפלגה זו - תפקיד שהביאו עד למישרת שר-המישפטים הנוכחי.

● עשהאל היה כינוי של הסופר פינחס שדה, ששימש כמבקר-דריו של הארץ. תחת אותו שם פירסם שנים מאוחר יותר רשימות על אמנות בידיעות אחרונות.